

“Sexual Traffic” Ett samtal med Gayle Rubin

Samhällsförändring – utopi eller dystopi? Gayle Rubin i ett samtal om de teoretiska, sociala och politiska förutsättningarna för utvecklingen av feminismen och sexualitetsforskningen sedan slutet av 1960-talet. JUDITH BUTLER

Gayle Rubin är antropolog och har skrivit ett antal mycket inflytelserika artiklar bland andra ”The Traffic in Women: Notes on the ‘Political Economy’ of Sex”, ”Thinking Sex,” ”The Leather Menace”, och ”Misguided, Dangerous and Wrong: An Analysis of Anti-Pornography Politics.”

Rubin har varit feministisk aktivist och författare sedan slutet av 1960-talet och aktiv i homosexuellt politiskt arbete under mer än två årtionden. Hon har varit en hård kritiker av anti-pornografirörelsen och av förföljelsen av sexuella minoriteter. Hennes arbeten har gett en rad metodologiska uppslag

som på viktiga sätt format framväxten av de båda forskningsfälten feminism och queer studies. Mötet mellan Butler och Rubin ägde rum i augusti 1994.

JUDITH BUTLER: Skälet till att jag ville göra den här intervjun är att somliga skulle hävda att du formade den feministiska teorins metodologi och sedan metodologin för homosexualitetsforskningen. Och jag tycker det vore intressant att, som ett sätt att förstå relationen mellan dessa två fält, se hur du flyttade din position i ”The Traffic in Women” till din position i ”Thinking Sex.” Men det

vore också intressant att höra lite om vad för slags arbete du håller på med nu. Så jag tänkte att jag skulle börja vid en av startpunkterna, nämligen "The Traffic in Women", och be dig berätta lite om i vilken kontext du skrev den och också fråga dig när du började distansera dig från den position du utvecklade där.

GAYLE RUBIN: Ja, jag antar att jag upplever dessa artiklars relation till feministiskt tänkande och homosexualitetsforskning annorlunda. Båda var del i en pågående process, i forskningsfält som utvecklades vid den tiden. "Traffic in Women" hade sitt ursprung i den tidiga andra vågens feminism i slutet av 1960-talet när många av oss som var aktiva försökte hitta sätt att analysera och förklara kvinnoförtrycket. Den dominerande politiska kontexten var då New Left, särskilt anti-krigsrörelsen och protesterna mot den militariserade USA-imperialismen. Det dominerande paradigmet bland progressiva intellektuella var marxism i olika former.

Marxismen, oavsett hur modifierad, verkade inte räcka till för att förstå frågor om genusskillnad och kvinnoförtryck. Många av oss kämpade med – eller inom – den dominerande tolkningsstrukturen för att få den att fungera eller för att förstå varför den inte gjorde det. Jag var en av många som till sist drog slutsatsen att man bara kunde komma en bit på vägen med det marxistiska paradigmet och fastän det var användbart hade det sina begränsningar när det gällde genus och kön. [...]

Det var många som arbetade med Engels *Familjens, privategendomens och statens ursprung*. Engels var del av den marxistiska kanon och han *talade* faktiskt om kvinnor, så hans arbeten tillerkändes en särskild status. Det fanns dussintals små scheman över det förmodade tidiga Matriarkatets påstådda

störtande och av hur privat egendom inrättades som ursprunget till kvinnoförtrycket. När man ser tillbaka på det framstår en del av den här litteraturen som rätt kufisk, men på den tiden togs den på största allvar. Jag undrar om de som inte var med då ens kan ana med vilken intensitet man tvistade om huruvida det funnits ett ursprungligt Matriarkat eller ej, och om dess fall kunde förklara klasskillnader och kvinnoförtryck.

Även de bästa marxistiska arbetena vid den här tiden hade en tendens att sikta in sig på frågor som låg närmare marxismens huvudintressen, såsom klass, arbete, produktionsrelationer och till och med en del mycket kreativt tänkande om reproduktionens sociala relationer. Det skrevs till exempel en underbar och mycket intressant litteratur om hushållsarbete. Det gjordes bra analyser om arbetets uppdelning efter kön, om kvinnors plats på arbetsmarknaden, om kvinnors roll i arbetets reproduktion. En del av den här litteraturen var mycket intressant och mycket användbar, men den nådde inte fram till vissa kärnfrågor som var väsentliga för feminister: genusskillnad, genusförtryck och sexualitet. Så man försökte allmänt att avskilja feminismen från den politiska kontexten och dess huvudsakliga inriktningar. Det var många som sökte efter sätt att få bättre begrepp om problemet med kvinnoförtryck och som sökte efter redskap som kunde ge andra infallsvinklar på det. "Traffic in Women" var en del av den ansatsen och är en produkt av de problemställningarna. Det fanns många andra artiklar som behandlade liknande frågor; en av mina favoriter var "Det olyckliga äktenskapet mellan feminism och marxism" av Heidi Hartman.

Den omedelbart utlösande faktorn för "Traffic" var en kurs i stamekonomi [tribal economics] som hölls av Marshall Sahlins på

Michigans universitet omkring 1970. Den kursen förändrade mitt liv. Jag hade redan engagerat mig i feminismen men detta var mitt första möte med antropologin och jag blev helt betagen. Jag blev fullkomligt förförd av Sahlins teoretiska metod, lika väl som av den etnografiska litteraturens deskriptiva rikedom. [...]

Nuförtiden tänker man antagligen inte på hur lite av den franska strukturalistiska och poststrukturalistiska litteraturen som fanns tillgänglig på engelska då. Medan Lévi-Strauss, Althusser och Foucault var flitigt översatta 1970, var det inte lätt att få tag på Lacan. Jag minns att jag såg kanske en eller två artiklar av Derrida. Det mesta av Derrida, liksom Lyotard, Kristeva, Irigaray och Bourdieu var bara tillgängligt för dem som kunde franska. Den sortens tänkande var praktiskt taget okänt i USA. När jag skrev den version av "Traffic" som slutligen publicerades redigerade en av mina vänner den. Hon trodde att kanske tio personer skulle läsa den. Jag sa att jag trodde att kanske tvåhundra personer skulle läsa den och jag tror vi enades om femtio. [...]

JUDITH BUTLER: För mig såg det ut som om du grundade mycket av vad du säger om sexualitet och genus i "The Traffic in Women" på en förståelse av släktskap som du fått från Lévi-Strauss. I den mån du kunde visa att släktskapsrelationer befrämjade obligatorisk heterosexualitet, kunde du också visa att genusidentiteter i någon mening kan härledas ur släktskapsrelationer. Sedan spekulerade du om det var möjligt att komma bortom genus – kanske "genusidentitet" är ett bättre ord – om man också kunde göra någonting sådant som att kullkasta släktskap....

GAYLE RUBIN: Just det, och de kulturella resurserna och de symboliska manifestationerna

och alla andra aspekter av det systemet och inskriptionen och inordnandet av dessa strukturer och kategorier inom människor.

JUDITH BUTLER: Det var ett slags utopisk vision.

GAYLE RUBIN: Jo, vi var alla ganska utopiska på den tiden. Jag menar, det här var omkring 1969 till 1974. Jag var ung och optimistisk vad gällde samhällsförändring. På den tiden fanns det en allmän förväntan att utopia väntade runt hörnet. Jag upplever det mycket annorlunda nu. I stället oroar jag mig för att det i vår tid är fascismen som väntar runt hörnet. Jag är nästan lika pessimistisk nu som jag var optimistisk då.

JUDITH BUTLER: Ja. Så kan du berätta någonting om hur det kom sig att du distanserade dig från den speciella visionen och vad som fick dig att skriva "Thinking Sex"?

GAYLE RUBIN: Det var annorlunda frågor som gav upphov till "Thinking Sex." Jag antar att de viktigaste skillnaderna var att jag tyckte att feminismen inte analyserade sexuella handlingar på ett teoretiskt adekvat sätt, i synnerhet inte mångfalden av sexuella beteenden och i praktiken började den politiska situationen att förändras. "Thinking Sex" kommer från det sena 1970-talet, när New Right började öka kraftigt i amerikansk politik och när stigmatiserade sexuella handlingar fick en hel del negativ uppmärksamhet. 1977 var året för Anita Bryant och kampanjen för att upphäva Dade Countys förordningar om homosexuellas rättigheter. Beklagligtvis är sådana kampanjer numera vardagsmat i homosexuellt politiskt arbete men vid den tiden var den trångsynthet och homofobi som striden exponerade chockerande. [...]

"Thinking Sex" kom varken till som en direkt följd av eller som ett direkt uppbrott från frågeställningarna i "Traffic." Jag för-

sökte komma åt någonting annorlunda och det fick en del följder för mina tidigare formuleringar. Men jag anser att de där sista sidorna har blivit övertolkade som något slags jättelikt förnekande eller omvändelse för min del. Jag såg dem mer som ett korrektiv och som ett sätt att hantera en annan typ av frågor. Jag försökte inte komma bort från "Traffic in Women." Jag försökte behandla frågor om "sexual difference" [diskussionen nedan beror på att uttrycket kan betyda både könsskillnad och sexuell skillnad, ö.a.] och sexuell mångfald. Efter att ha läst din artikel "Against Proper Objects" inser jag att du använder "sexual difference" på ett helt annat sätt än jag gör. Jag använder uttrycket för att beteckna olika sexuella handlingar. Du verkar använda det för att beteckna genus.

JUDITH BUTLER: Du menar att jag använder "sexual difference" på det sätt du använde "genus" i "Traffic in Women"?

GAYLE RUBIN: Ja, jag är inte säker. Berätta hur du använder "sexual difference" för det har jag inte klart för mig.

JUDITH BUTLER: Ja, alltså, jag anser att för det mesta tror människor som arbetar med tolkningsstrukturen "sexual difference" faktiskt på någon form av symbolisk position för det manliga och det kvinnliga eller tror att det finns något beständigt hos "sexual difference" uttryckt i termer av manligt och kvinnligt. På samma gång tenderar de att åberopa psykoanalysen eller någon teori om det symboliska. Och det jag alltid tyckt var intressant med "The Traffic in Women" är att du använde termen genus för att utforska samma sorts problem som framträdde hos Lacan och Lévi-Strauss, men att du faktiskt valde en mycket annorlunda inriktning än de flesta – vad jag skulle kalla – "sexual difference"-feminister som nu nästan uteslutande arbetar inom det psykoanalytiska om-

rådet. Och det som intresserade mig i "The Traffic in Women" var att du genom att använda en term som kommer från den amerikanska sociologiska diskursen – "genus" – genom att använda den termen gjorde du faktiskt genus mindre fixerat och du tänkte dig att den hade en slags rörlighet som jag tror skulle vara helt omöjlig inom den lacanska förståelsen. Så jag anser att vad du gjorde, och som jag uppskattade väldigt mycket, var att sammansmälta olika positioner och det blev en av orsakerna till att jag själv använde genus i *Gender Trouble*.

GAYLE RUBIN: Ja, jag ville inte fastna i den lacanska fällan. Det tycks mig, och det sagt med all respekt för dem som är mycket duktiga på att undvika eller manipulera fällorna, att med Lacans arbete följde en farlig tendens att skapa en slags djup grop som det kunde vara svårt att komma upp ur. Jag fortsatte leta efter sätt att undgå att fångas upp av kraven hos vissa system och lacansk psykoanalys gav mig både kraftfulla verktyg och medförde nya utmaningar. Lacansk psykoanalys är mycket användbar vad gäller genus- och begärsstrukturer, men den har ett pris. Jag var bekymrad över de totaliserande tendenserna hos Lacan och de icke-sociala aspekterna av hans begrepp det symboliska.

JUDITH BUTLER: Ja. Det här är faktiskt ett intressant problem. Min uppfattning är att till exempel inom brittisk feminism på sjuttio-talet fanns en tro att om man kunde omgestalta och förändra sina släktskapsordningar kunde man också omgestalta sin sexualitet och sitt psyke, och att den psykiska förändringen verkligen följde direkt ur den sociala förändringen av släktskapsordningen. Och när alla väl hade gjort det och sedan märkte att deras psyken fortfarande var kvar i samma gamla gropar där de alltid hade varit tror jag att den lacanska positionen blev

mycket populär. Jag antar att problemet blev hur man skulle beskriva dessa begränsningar av sexualitet som verkar vara mera djupgående än något som går att förändra genom att förvandla sociala relationer och släktskapsrelationer. Kanske är det något mera svårbehandlat, kanske är det något mera djupgående...

GAYLE RUBIN: Om vi lämnar sådana frågor därhän som hur mycket sociala relationer och släktskapsrelationer faktiskt har förändrats hittills, omfattningen av sådana förändringar och den tid som behövs för att genomföra dem och det faktum att större delen av våra psyken formades för länge sedan och är resistenta mot sådana snabba omskolningar, vad är detta något som är *svårbehandlat*? En av de tjugiga poängerna med psykoanalytiska metoder är att de förklarar både förändring och det som är svårbehandlat. Men det är något med det särskilt svårbehandlade hos det som kallas det symboliska som jag inte förstår. Antas det vara någonting i hur själva hjärnans struktur är beskaffad och det sätt som den skapar språket?

JUDITH BUTLER: Jag skulle säga språkstrukturen, hur det talande subjektet träder fram genom könsdifferentiering och hur språket sedan skapar begriplighet.

GAYLE RUBIN: Det gör det på något sätt nödvändigt att ha manlighet och kvinnlighet?

JUDITH BUTLER: Som du vet från en del av läsningen du gjort av Lacan, finns det en tendens att förstå könsskillnad som parallell med språket självt. Och det finns ingen möjlighet att tala, att inta en position i språket utanför de differentierande förflyttningarna, inte bara genom en åtskillnad från det moderliga, vilken sägs installera den talande för första gången i språket, men också vidare differentieringar mellan olika talande, som är positionerade inom släktförhållanden, vilket

inkluderar förbudet mot incest. I den utsträckningen det görs inom konstellationen av, säg, Moder/Fader som symboliska positioner...

GAYLE RUBIN: Det finns någonting problematiskt i själva idéerna om att språket självt på något sätt, eller kapaciteten att förvärva det, kräver könsdifferentiering som en ursprunglig skillnad. Jag kan föreställa mig att om människor vore hermafroditer eller om vi reproducerade oss könlöst skulle vi fortfarande ha förmågan att tala. En speciell symbolisk relation som föregår varje form av socialt liv – jag tycker det är problematiskt. En av de problematiska aspekterna på Lacan tycker jag är att hans system inte tycks ge tillräckligt utrymme åt ett socialt strukturerande av det symboliska.

JUDITH BUTLER: Precis. Jag håller med dig om det. Men jag tror att det är en av orsakerna till att det sociala inte har något vidare anseende och faktiskt inte är av intresse för många som arbetar inom den lacanska sfären. Jag tror att vad jag alltid tyckt vara verkligt bra med "The Traffic in Women" är att den faktiskt gav oss ett sätt att förstå psykiska strukturer i relation till sociala strukturer.

GAYLE RUBIN: Ja, det var vad jag ville göra och jag ville inte trassla in mig i en symbolisk ordning som inte var åtkomlig socialt på något sätt. Människor föreställer sig ofta att om någonting är socialt är det också på något vis bräckligt och kan snabbt förändras. Till exempel hävdas numera i en del högerextrem, anti-homosexuell litteratur att eftersom homosexualiteten är socialt konstruerad kan (och bör) människor lätt ändra sin sexuella läggning. Och som du sa tidigare får ibland frustrationen över hur seglivade vissa företeelser tycks vara människor att tro att dessa inte kan vara socialt betingade. Men den

sorts sociala förändringar vi talar om tar lång tid och den tidsperiod under vilken vi har försökt göra sådana förändringar är otroligt kort.

Dessutom är präglingen av släktskapsordningar på individuella psyken mycket beständig. Att tillägna sig sexuell och genusmässig programmering liknar i mycket hur det går till att lära sig sitt ursprungliga kulturella system eller språk. Det är mycket svårare att lära sig nya språk eller bli lika bra på dem som vi är på vårt första språk. Som Carole Vance hävdar kan denna modell vara användbar för att studera genus och sexuella preferenser ("Social" [Vance 1989]). Som med språk har en del människor större genusflexibilitet och erotisk dito än andra. En del kan tillägna sig andra språk, sexuell eller genusmässigt, och ännu färre har en fullständig vokabulär i mer än en position. Men de flesta människor har ett hemspråk och en hemvan zon, sexuellt eller genusmässigt, som inte förändras i någon större utsträckning. Det betyder inte att de här företeelserna inte är sociala, lika lite som svårigheterna att tillägna sig andra språk betyder att språk inte är socialt. Sociala fenomen kan vara otroligt hårt cementerade. Icke desto mindre ville jag i "Traffic" sätta in genus och sexualitet i ett socialt sammanhang och jag ville inte helt söka mig mot den lacanska symboliska ordningen för att sedan få dras med en ursprunglig kategori av genuskillnader som lika gärna kunde vara inhuggen i granit.

JUDITH BUTLER: Så, skulle du vilja berätta om de teoretiska och politiska omständigheterna som fick dig att vända dig i riktning mot "Thinking Sex."

GAYLE RUBIN: "Thinking Sex" var del av en rörelse bort från ett tidigt strukturalistiskt fokus på språkets binära aspekter, sådana som de binära motsatser man ofta möter hos Lévi-

Strauss och Lacan, i riktning mot den senare poststrukturalismens eller postmodernismens mer diskursiva modeller. Tar man verkligen tanken att det sociala livet är strukturerat som ett språk på allvar behöver man komplexa modeller för hur språket är strukturerat. Som jag ser det tycktes sådana binära modeller fungera bättre på genus, därför att i vår vanliga förståelse postuleras genus som binärt på vissa sätt; till och med genuskillnadernas kontinuum verkar ofta struktureras i en ursprunglig binär motsats. Men så snart man kommer bortom den heterosexuella förförståelsen eller en enkel hetero-homo motsats blir skillnaderna i sexuellt beteende inte särskilt begripliga med binära modeller. Inte ens föreställningen om ett kontinuum är en bra modell för sexuella variationer; man behöver en av de där matematiska modellerna de gör nu med märkliga topologier och invecklade former. Det behövs någon slags modell som inte är binär därför att sexuell variation är ett system av många skillnader, inte bara av några få viktiga.

Vi talade tidigare om det skenbara förhållandet mellan "Thinking Sex" och MacKinnons arbete. I efterhand har många tolkat "Thinking Sex" som en reaktion mot MacKinnons arbete mot pornografi.

JUDITH BUTLER: Jag är otvivelaktigt skyldig till det...

GAYLE RUBIN: Även om den tidiga feministiska anti-pornografirörelsen var "en fråga" så gjorde jag det mesta arbetet med "Thinking Sex" innan MacKinnon blev en förgrundsgestalt inom den rörelsen. För många har MacKinnon kommit att representera den feministiska anti-porrörelsen, men i själva verket kom hon in relativt sent i den. Hon framträdde som en viktig aktör i porrkrigen omkring 1984, efter att de så kallade "medborgarrättsliga" anti-porrstadgarna drivits

genom, först i Minneapolis i slutet av 1983 och därefter i Indianapolis. Hennes berömmelse tenderar att överskugga den tidiga feministiska anti-porrörelsens historia, som bättre representeras av antologin *Take Back the Night* [Lederer 1980]. Det mesta jag visste om MacKinnon var från de där två artiklarna i *Signs*. Den första publicerades 1982 och jag hade sett en tidigare version av den. Jag hade då redan arbetat med flera versioner av "Thinking Sex". Men jag kunde se vartåt MacKinnon var på väg, åtminstone på ett teoretiskt plan och jag var på väg mot ett annat håll. Hon ville göra feminismen till en privilegierad plats för analys av sexualitet och ville föra in sexualpolitiken inte bara under feminismen, utan under en särskild sorts feminism. På livets stora schackbräde ville jag blockera det speciella draget. Men det var inte incitamentet till artikeln. På ett plan tror jag att det var underliggande sociala och politiska skiftningar som gav upphov till "Thinking Sex", bland annat den feministiska anti-porrörelsen, MacKinnons metod och högerns inriktning på homosexualitet och andra former av alternativt sexuellt beteende.

JUDITH BUTLER: Du menar MacKinnons "Marxism, Feminism, Method and the State."

GAYLE RUBIN: Ja. "Thinking Sex" går tillbaka till 1977-78 och jag började ge föreläsningversioner av den 1979. Jag tror du var med på en av dem, på The Second Sex Conference vid New York Institute for the Humanities.

JUDITH BUTLER: Det stämmer. Den första gången jag såg ett exemplar av Michel Foucaults *Sexualitetens historia*.

GAYLE RUBIN: Viftade jag med den?

JUDITH BUTLER: Ja. Du visade mig den.

GAYLE RUBIN: Jag var verkligen, bara totalt heltänd på den boken.

JUDITH BUTLER: Ja, du gjorde mig tänd på den också... (skratt)

GAYLE RUBIN: Artikeln påbörjades faktiskt innan jag stött på Foucault, men hans arbete förtydligade vissa frågor och gav mig inspiration. I vilket fall som helst var upprinnelsen till artikeln tidigare och lite annorlunda. Till att börja med hade jag blivit alltmer missnöjd med vad som då var de feministiska standardförklaringarna till vissa former av sexuellt beteende. Ett antal olika debatter, händelser och frågor tvingade mig att börja ifrågasätta det förnuftiga i, om inte relevansen av, feminismen som den privilegierade politiska rörelsen för, eller politiska teorin om, vissa frågor kring sexualitet och sexuella skillnader. En var debatten om transsexualitet. Redan innan debatten hamnade i tidningarna mot slutet av 1970-talet var jag urförbannad på diskussionen därför att den var så biologiskt deterministisk. När Olivia Records anställde Sandy Stone, en man-till-kvinna transsexuell bröt debatten slutligen ut i pressen och det kom ett antal artiklar i den lesbiska pressen om hur kvinnor var födda och inte skapade (House och Cowan [1977]) som jag fann tämligen...

GAYLE RUBIN & JUDITH BUTLER: (samtidigt) ...bekymmersamma. [...]

JUDITH BUTLER: OK. Låt oss gå tillbaka ett ögonblick. Du talade tidigare om hur du blev tvungen att tänka om i frågan om prostitution och jag har förstått att den kom att framstå som någonting helt annat för dig. Du pratade sedan om att ompröva prostitutionen både som en fråga om arbete och en fråga om kvinnors arbete. Sedan talade du om avsexualiseringen av den lesbiska kvinnan och du diskuterade också feminismen som teori för bögpolitiken fast den teorin ändå inte riktigt passade in på homosexuella mäns typer av handlingar.

GAYLE RUBIN: Mot slutet av sjuttioalet och början av åttioalet, just innan AIDS slog ner

och förändrade allas engagemang, började det komma litteratur med bögpolitiska teorier om sexualitet. Mycket av det här publicerades i det som då var Nordamerikas två bästa homosexuella tidningar, *The Body Politic* och *GCN (Gay Community News)*. Det var artiklar om sex på allmän plats, fistfucking, ”man-pojkekärlek” [man-boy love], promiskuitet, ”cruising”, sex på allmän plats och sexannonser. Homosexuella män formulerade en politisk teori utifrån sin egen sexuella kultur (sina egna sexuella kulturer). De här arbetena såg bogars sexuella beteende utifrån dess egna villkor, istället för att söka sig till feminismen för att antingen rättfärdiga eller fördöma.

När jag ser tillbaka står det klart för mig nu att många saker hände nästan på en gång. På något sätt förändrades de politiska villkoren för sexuella handlingar i slutet av 1970-talet och framväxten av nyskapande bögorienterad sexualpolitisk teori var en del i det. Den viktigaste utvecklingen var New Rights sensationella ökning. Mot slutet av 1970-talet mobiliserade de sig uttalat och framgångsrikt kring sexuella frågor. New Right hade en genomarbetad handlingsplan vad gällde sexualitet: att göra straffen mer kännbara för sexuellt aktiva ungdomar, att hindra homosexuella (manliga och kvinnliga) från att nå social och medborgerlig jämlikhet, att pressa kvinnor till att föda barn och så vidare. Sedan bröt anti-porrörelsen in i feminismen i slutet av 1970-talet. WAVPM (Women Against Violence in Pornography and Media) bildades runt 1976–77 och WAP (Women Against Pornography) något senare, 1979. Samois, den första lesbiska S&M-organisationen, bildades 1978. Det var någonting mycket viktigt som höll på att ske; en slags större underliggande förändring i hur man upplevde sexualitet, hur man föreställde

sig den och hur man mobiliserade kring den. ”Thinking Sex” var bara ett svar på denna förändring i det sociala och politiska klimatet. Jag tror att mitt arbete förändrades därför att någonting annorlunda höll på att ske och att min uppsättning av metodiska begrepp och redskap räckte inte för att hjälpa mig att kartlägga de förändringarna.

JUDITH BUTLER: Jag förmodar att du också opponerade dig mot det gängse språkbruket för att beskriva så kallade sexuellt avvikande. GAYLE RUBIN: Jag tittade på sexuella ”avvikare” och ärligt talat tyckte jag inte de liknade patriarkatets apoteos. Tvärtom föreföll de vara människor med en hel massa egna problem, orsakade av det dominerande sexualpolitiska systemet som behandlade dem mycket illa. För mig framstod det inte som inkarnationen av politisk och social makt i det här samhället. Så jag frågade mig själv, vad är det som inte stämmer här? För mig verkade det som om många feminister helt enkelt hade tagit över vanliga stigman och ett allmänt hat mot vissa former av icke-normativa sexuella handlingar och som de sedan omformulerade i sitt eget tolknings-sammanhang.

Jag fann det också alltmer otillfredsställande att vissa sorters psykoanalytiska tolkningar dominerade förståelsen av alternativa sexualiteter och att det allmänt förutsattes att psykoanalysen var den privilegierade teorin för tolkningar av skillnader i sexuellt beteende. Trots sina begränsningar och problem har psykoanalysen en viss kraft och användbarhet när det gäller frågor om genusidentitet och genuskillnad. I jämförelse så slog mig mycket av den psykoanalytiska inställningen till sexuell variation, också känd som perversion, som otroligt reduktionistisk och alltför förenklad. Dessutom har många av dessa traditionella inställningar till ”perversion”

nästan helt okritiskt anammats av feminismen. För mig verkade psykoanalysens förklaringskapacitet mycket mera begränsad vad gällde sexuell variation.

Om man till exempel tar något som fetischism och säger att det har att göra med kastration och avsaknad, eller kanske det är kunskapen om kastrationen, eller kanske det är förnekandet av kunskapen om kastrationen, eller kanske det är förträngning av kunskapen om eller förskjutning av kunskapen... ja, inte säger det mig mycket om fetischismen.

När jag funderar kring fetischism är det en mängd andra saker jag vill veta. [...] För mig väcker fetischismen alla möjliga frågor vad gäller förändringar i varuproduktionen, historiska och sociala kontrollmekanismer och hud och social etikett, eller ambivalent upplevda invasioner av kroppen och minutiöst graderade hierarkier. Om all denna komplexa sociala kunskap reduceras till kastration eller oedipuskomplexet eller till att veta eller inte veta vad man inte får veta, tror jag något viktigt har gått förlorat.

Jag ville studera den erotiska signifikationens topologier och politiska ekonomier. Jag tror att vi tillägnar oss mycket av vår erotiska grammatik mycket tidigt i livet och att psykoanalysen har verkningsfulla modeller för de mycket ungas aktiva tillägnande och individuella transformationer av betydelser. Men jag tycker inte att psykoanalysens konventionella inriktningar är särskilt upplysande vad gäller förändringar i det historiska och sociala innehållet i dessa betydelser. Så mycket indata blir – för att låna några uttryck – förträngt, förnekad eller förskjutet. Det finns en hel del mycket intressant och kreativt och begåvat psykoanalytiskt arbete. Men när jag ville fundera kring sexuell mångfald verkade psykoanalytiska metoder mind-

re intressanta. De verkade ha en benägenhet att utarma den rika komplexiteten i erotisk betydelse och praktik.

Dessutom verkade det som om många psykoanalytiskt inriktade metoder gjorde en massa antaganden om vad vissa alternativa erotiska handlingar eller preferenser innebar. Dessa tolkningar, som för det mesta var härledda *a priori* från litteraturen, tillämpade man sedan på populationer av individuella utövare utan att bry sig om att kontrollera om sådana tolkningar var det minsta relevanta eller giltiga.

Det har skett en form av urartning av psykoanalytiska metoder genom att terminologin och begreppen tillämpas med stor entusiasm och liten urskillning. I stället för vulgärmarxism har vi nu ett slags vulgär-lacanianism. Till och med verkligt kreativa tänkares bästa idéer kan bli överanvända och utslitna. Jag kommer ihåg hur jag satt bland åhörarna på en konferens och tänkte att nu finns det en "phallus ex machina", en slags dramatisk avrundningsteknik för akademiska föredrag. Jag tänkte på en bild på en välkänd japansk gravyr där männen har sådana där oerhört stora kukar och en man har en lem som är så enormt stor att han kör runt den på en skottkärra. Jag såg för mig hur man tar upp fallosen i en kärra på podiet. Jag har hört lite för många föredrag där fallosen eller avsaknaden tas in som om de bidrog till djupsinniga analyser eller plötsligt kastade nytt ljus över något. Vid många av dessa tillfällen gjorde de intetdera.

Vid något tillfälle gick jag tillbaka och läste en del av den tidiga sexologin och insåg att Freuds kommentarer om sexuella avvikelser var ett briljant, men begränsat, ingrepp i en existerande litteratur som var mycket informationsrik, mångsidig och intressant. Hans briljans och berömmelse och den roll

psykoanalytiska förklaringar har inom psykiatri har gett hans kommentarer om sexuell variation ett slags kanonisk status. Även om många av hans efterföljare ignorerade eller vände upp och ner på hans insikter har man använt Freuds prestige för att rättfärdiga att den senare psykoanalytiska litteraturen blivit den privilegierade "perversionsdiskursen". Detta har överskuggat det omfattande sexologiska arbete som var i stort sett samtida med Freud och som faktiskt sysslade mer direkt med sexuella "avvikelser" än vad han gjorde. [...]

Min uppfattning är att Freud inte var särskilt intresserad av "perverterade" eller "inverterade"; han verkade mycket mer fascinerad av neurosen och det psykiska priset för sexuell "normalitet". Ändå har hans inskrivande i sekelskiftets sexologi överskuggat kontexten i vilken han skrev och även minnet av denna rikhaltiga och fascinerande litteratur. I vilket fall som helst tyckte jag att det skulle vara en bra idé att, i stället för att utgå från Freud eller den senare psykoanalysen, gå tillbaka till den litteratur som fanns innan den psykoanalytiska grenen blev den dominerande och titta på vad man kunde lära sig av de frågor och det material som var väsentligast för dem som först gjorde sexuell mångfald till sitt primära forskningsobjekt.

JUDITH BUTLER: Och Foucault, jag antar att han gav dig ett alternativ till psykoanalysen. Du läste också första volymen av Foucaults *Sexualitetens historia* någon gång vid den här tiden.

GAYLE RUBIN: Ja. Den kom ut på engelska 1978. Jag sökte mig omedelbart till den. Som du kan se är mitt exemplar här fullt med förstrykningar och hundöron. Det var en mycket viktig bok. Jag tror verkligen att på grund av hans oomtvistade ställning har han i efterhand fått äran av andra arbeten inom

sexualitetens område. Nyligen var det en debatt på en av gay studies-listorna på Internet där man påstod att Foucault var upphovsman till teorin om "social konstruktion". I den diskussionen blev de viktiga insatser som personer som Mary McIntosh, Jeffrey Weeks, Kenneth Plummer och en mängd andra historiker, antropologer och sociologer har gjort fullständigt uttraderade. Det förvånar mig hur snabbt människor glömmet även den nyare historien och att de i så hög grad är benägna att projicera tillbaka samtida attityder som ett fiktivt kronologiskt förlopp. Jag var influerad av Weeks i lika hög grad som av Foucault. Enligt min mening är Weeks en av de stora, underskattade gestalterna inom homosexualitetsforskningen och den sociala teori-bildningen kring sexualitet. Han publicerade den grundläggande redogörelsen för den sociala konstruktionen av homosexualitet 1977, året innan Foucaults *Sexualitetens historia* blev översatt. [...]

JUDITH BUTLER: Så vad var det hos Foucault som du fann användbart för ditt tänkande om sexuella handlingar och sexualitet i allmänhet?

GAYLE RUBIN: Jag tyckte hans diskussion om framväxten av ett nytt förhållande mellan alliansmönster och sexualitet, åtminstone vad gäller vissa västerländska industriländer, var mycket insiktsfull. Du vet, jag sa tidigare att många verkar ha övertolkat de allra sista sidorna i "Thinking Sex". Vad jag menade där var inte att släktskap, genus, feminism eller psykoanalys inte längre hade någon som helst betydelse. I stället menade jag att det fanns andra system än släktskap som nått någon slags relativ autonomi och som inte kunde reduceras till släktskap, åtminstone inte i den betydelse det har hos Lévi-Strauss. När jag skrev om det hade jag i allra högsta grad i åtanke det avsnitt i *Sexualitetens histo-*

ria där Foucault säger: "De moderna västerländska samhällena har, framför allt från och med 1700-talet uppfunnit och arrangerat ett nytt mönster som håller på att lägga sig över det gamla" (s.135). Han säger aldrig att det ersätter, han säger "lägga sig över."

JUDITH BUTLER: Precis, precis.

GAYLE RUBIN: Och "har bidragit till att inskränka dess betydelse utan att avskaffa det". Det är de exakta orden. Det tränger inte undan, det bara inskränker dess betydelse. "Det är *sexualitetsmönstret*: liksom alliansmönstret kopplas det till de sexuella parterna; men på ett helt annat sätt. Man skulle kunna sätta dem emot varann efter hela linjen." Och sedan säger han: "Vad som för det förstnämnda" – det vill säga alliansmönster – "är väsentligt är det lagfästa bandet mellan kontrahenterna; för det sistnämnda är det kroppens sensationer, njutningarnas kvalitet, intryckens natur, hur små och obetydliga dessa än är." Sedan på nästa sida fortsätter han med att förklara att "[a]tt säga att sexualitetsmönstret har ersatt alliansmönstret skulle inte vara riktigt" (s.136). Han skriver: "Man kan föreställa sig att det kanske en dag kommer att ha ersatt det. Men än så länge tenderar det visserligen att täcka över det, *men har varken utplånat det eller gjort det överflödigt. Förresten är det historiskt sett kring och med utgångspunkt från alliansmönstret som sexualitetsmönstret har kommit till*" (kursiveringen tillagd). Och han skriver vidare: "Sedan dess har den hela tiden fungerat i förhållande till ett allianssystem och med stöd i det" (s.137). Han säger till och med att familjen är sexualitetens och alliansens "utväxlare"; "den för in lagen och den juridiska dimensionen i sexualitetsmönstret; och den för in njutningsekonomi och sensationernas intensitet i alliansregimen." Han kallar till och med familjen "den verksamaste härden för sexualiteten" (s.138). Min

text var en återklang av den här diskussionen och det föll mig aldrig in att någon kunde tro att jag menade att släktskap eller familjen och deras respektive dynamik skulle ha *upphört* att ha någon relevans. Vad han sa hjälpte mig se grunddragen hos ett annat system som hade en annorlunda dynamik, en annorlunda topografi och annorlunda kraftlinjer. I hela det här avsnittet hos Foucault kan man höra ekot från hans konversationer med Lévi-Strauss och Lacan. Jag upplevde att hans bedömning av dessa relationer var nyskapande, insiktsfull och korrekt.

Det var så många saker jag älskade med hans bok – briljansen och stilens deskriptiva rikedom, hans omarbetning av sexualitetens dominerande begrepp, hans tolkningar av Freud, Lacan, Reich och Lévi-Strauss, de lysande insikterna, hans modeller för social makt, hans idéer om motstånd och revolution, djupet i hans engagemang i sociala och historiska orsakssammanhang.

Han formulerade många underbara fraser – såsom "perversionernas mångfaldigande". Den gav mig nya idéer, försåg mig med ett verkligt klart och levande språk och bekräftade att min egen dåtida inriktning inte var fullständigt absurd. Jag hade hållit ett par föreläsningar om framväxten av den moderna lesbiskheten och homosexualiteten och många som hörde dem tänkte antagligen, artigt, att jag hade förlorat förståndet. Att upptäcka att både Weeks i *Coming Out* och Foucault i *Sexualitetens historia* hade kommit fram till liknande slutsatser och hade en liknande förståelse av en rad historiska och teoretiska frågor var en enorm lättnad och bidrog till att forma mitt efterföljande arbete. [...]

[Rubins följande resonemang är ett svar på Butlers diskussion om släktskapsbegreppets giltighet och dess koppling till feminismen, samt åtföljande metodologiska frågor; red.]

GAYLE RUBIN: Du tar upp flera olika frågor här. För att ta en som var viktig vid tiden jag skrev "Traffic"; då fanns det fortfarande en slags naiv tendens att göra generella uttalanden om mänskliga villkor som de flesta människor, inklusive jag själv, numera skulle försöka undvika. När man läser Lévi-Strauss eller Lacan, de gör tämligen grandiosa generaliseringar. Plus att de aldrig tvekar att kalla någonting teorin om ditt eller teorin om datt. Jag undrar ofta om det skrivsättet återspeglar en grandiositet som inte längre är möjlig eller om det bara är en artefakt av översättningen. På franska har allting en artikel framför sig. Så "la théorie" på franska kan betyda något helt annat än "the theory" på engelska. I "Traffic" tog jag helt enkelt över tidens idiom och troskyldiga universalism. När jag senare skrev "Thinking Sex" ville jag göra mer modesta påståenden. Det var delvis därför som jag i "Thinking Sex" konstaterade att Lévi-Strauss och Lacans formuleringar kan men inte behöver vara relevanta för andra samhällen, samtidigt som jag var säker på att de hade en begränsad tillämpbarhet på vårt eget. Jag hade blivit mer skeptisk vad gällde dessa modellers allmängiltighet.

När det gäller den här stora metodologiska klyftan du talar om mellan feminism och homosexualitetsforskning, tror jag inte jag accepterar den uppdelningen av intressen, aktiviteter, objekt och metoder. Jag ser inget skäl till varför feminism måste begränsas till släktskap och psykoanalys och jag sa aldrig att den inte skulle kunna appliceras på sexualitet. Jag sa bara att feminismen inte borde ses som det privilegierade fältet för sexualitetsstudier. Jag kan inte föreställa mig en homosexualitetsforskning som inte är intresserad av genus likaväl som av sexualitet och som du påpekar i din artikel finns det många andra sexualiteter att undersöka vid

sidan av manlig homosexualitet och lesbiskhet. Men jag är inte övertygad om att den allmänna uppfattningen är att man ska dela upp det intellektuella arbetet på det sättet mellan å ena sidan feminismen och å andra sidan homosexualitetsforskning. Och det var verkligen aldrig min avsikt att skapa någon disciplinbarriär som får feminism och homosexualitetsforskning att utesluta varandra. Det var inte en fråga jag ägnade mig åt. Jag försökte skapa utrymme för studier av sexualitet (och även genus) som inte utgick från förutsättningen att feminismen var den obligatoriska och tillräckliga metoden. Men jag försökte inte skapa ett nytt forskningsfält. Ta bara en sådan sak som att på den tiden var institutionalisering av homosexualitetsforskningen en önskedröm som verkade långt ifrån att uppfyllas inom en omedelbar framtid. Och ändå, å andra sidan hade homosexualitetsforskningen som projekt kommit en bra bit på väg. "Thinking Sex" var en del av den fortgående processen. [...]

JUDITH BUTLER: Nå, berätta för oss vad du avsåg när du önskade utforma sexualiteten som ett provisoriskt självständigt forskningsfält.

GAYLE RUBIN: Jag ville få mer vetenskaplig stringens i sexualitetsforskningen och en mer omfattande begreppsapparat än vad som i allmänhet fanns. Jag ville formulera en sexualpolitik som inte utgick från att feminismen hade sista ordet och var ämnets heliga skrift. Precis som jag ett årtionde tidigare hade velat hitta sätt att analysera genusförtrycket skilt från klassförtrycket (fastän inte nödvändigtvis orelaterat till eller i motsättning till), ville jag senare kunna analysera förtryck på grund av sexuellt beteende eller otillåtet begär som skilt från genusförtryck (fastän, igen, inte nödvändigtvis orelaterat till eller i motsättning till). Jag upplevde att vi måste klarlägga

sexuella stratifieringsstrukturer och göra dem synliga för att kunna bekämpa dem. Jag tänkte att om vi inte gjorde det skulle progressiva väljargrupper omedvetet stödja mycket reaktionära sexualpolitiska program, något som tyvärr inträffat alltför ofta. Jag var rädd för att om det inte fanns någon oberoende analys av sexuell stratifiering och erotisk förföljelse skulle välmenande feminister och andra progressiva stödja kränkande, förtryckande och oförtjänta häxjakter.

Jag tror att vid den tiden hade en viss form av feministisk ortodoxi bildat en teori-byggnad med några av de problem som tidigare hemsökt marxismen. I stället för klass förutsattes genus vara den primära motsättning ur vilken alla sociala problem stammade. Det fanns en attityd att feminismen nu hade svaren på alla problem marxismen gått bet på. Jag kommer ihåg att en marxistisk forskare gjorde en underbar kommentar om vissa tillämpningar av marxismen och jag tyckte den började stämma in även på en viss sorts feminism. Jag kommer inte ihåg vem som gjorde kommentaren, men jag tror att det var Martin Nicolaus. Men kommentaren kritiserade de marxister som behandlade *Kapitalet* som om den var en citron, och som om man genom att klämma tillräckligt hårt på den kunde få alla de sociala livets kategorier att droppa ut. I början av 1980-talet betraktade många feminismen på samma sätt. För vissa hade feminismen blivit marxismens efterföljare och antogs vara nästa stora, allt övergripande teori om mänskligt lidande. Jag är skeptisk till varje försök att privilegiera en uppsättning analytiska redskap före alla andra och till alla sådana anspråk på teoretisk och politisk omnipotens.

Jag betraktar tankesystem som redskap människor skapar åt sig för att få bättre grepp om och kontroll över vissa problem.

Jag är skeptisk mot alla universella redskap. Ett redskap kan utföra en uppgift galant men vara mindre bra för en annan. Jag såg inte feminismen som det bästa redskapet för uppgiften att få bättre grepp om frågor kring sexuell variation.

Jag avsåg verkligen aldrig "Thinking Sex" som ett angrepp på feminismen, lika lite som jag avsåg "Traffic" som ett angrepp på marxismen. "Traffic" riktade sig huvudsakligen till en publik som var väl inläst på marxismen och den kan lätt missförstås i en tid med helt andra intresseinriktningar. Jag anser att den nutida likgiltigheten inför Marx är en tragedi och jag hoppas få se ett pånyttfött intresse för hans arbeten. Marx var en briljant social tänkare och den sociala och politiska analysen har försvagats av att man underlåtit att inkorporera viktiga och vitala frågor från marxistiskt tänkande.

På samma sätt förutsatte "Thinking Sex" huvudsakligen en feministisk läsekrets. Den presenterades på en feministisk konferens riktad till en feministisk publik och den skrevs inom en kontext av feministiska diskussioner. Att säga att en teoribildning inte kan göra allting lika bra anser jag inte vara ett angrepp.

Slutligen ville jag lägga sexuella handlingar till den sociala stratifieringens stora lista och sätta in sexualiteten som en komponent för förföljelse och förtryck. På 1960-talet ansågs de viktiga stratifieringarna i princip vara klass och ras. Ett av feminismens stora bidrag var att lägga genus till listan. I början av 1980-talet stod det klart för mig att inkludandet av genus inte var tillräckligt för att komma till rätta med frågor om sexuell förföljelse och att även sexualitet måste läggas till. [...]

JUDITH BUTLER: Jag skulle vilja att vi gick tillbaka till genus.

GAYLE RUBIN: Det kan jag tänka mig! Jag vill bara säga att jag har aldrig hävdad att sexualitet och genus alltid saknar samband med varandra, bara att deras relation är situationsbestämd, inte universell och måste bedömas utifrån enskilda situationer. Jag tror att jag lämnar alla vidare kommentarer om genus till dig i din egenskap av regerande "Queen of Gender"!

Översättning: Karin Lindeqvist

© Gayle Rubin. Det engelska originalet är publicerat i *differences: A Journal of Feminist Cultural Studies*, 6.2+3 (1994). Denna version är förkortad.

LITTERATUR

- BUTLER, JUDITH (1994) "Against Proper Objects", *differences: A Journal of Feminist Cultural Studies*.
- (1990) *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge.
- FOUCAULT, MICHEL (1978) *The History of Sexuality, An Introduction*. Vol. 1, Pantheon. [*Sexualitetens historia, 1. Viljan att veta*, sv. övers. Britta Gröndahl, 1980. Sidhänvisningarna gäller denna upplaga.]
- HARTMAN, HEIDI (1981) "The Unhappy Marriage of Marxism and Feminism", Lydia Sargent (red.) *Women and Revolution*, South End [Det olyckliga äktenskapet mellan marxism och feminism', Hillevi Ganetz, Evy Gunnarsson och Anita Göransson (red.) (1986), *Marxism och feminism*, Arbetarkultur.
- HOUSE, PENNY & COWAN, LIZA (1977) "Can Men Be Women? Some Lesbians Think So! Transsexuals in the Women's Movement", *Dyke, A Quarterly* 5.
- LACAN, JACQUES (1968) *The Language of the Self: The Function of Language in Psychoanalysis*, Johns Hopkins.
- LEDERER, LAURA (1980) *Take Back the Night: Women on Pornography*, Morrow.
- LÉVI-STRAUSS, CLAUDE (1969) *The Elementary Structures of Kinship*, Beacon.
- MACKINNON, CATHERINE (1982) "Marxism, Feminism, Method and the State: An Agenda for Theory", *Signs* 7.3.
- (1983) "Marxism, Feminism, Method and the State: Toward Feminist Jurisprudence", *Signs* 8.4.
- RUBIN, GAYLE (1974) "A Contribution to the Critique of the Political Economy of Sex and Gender", *Dissemination* 1.1, 1.2.
- (1982) "The Leather Menace", SAMOIS (red.) *Coming to Power*, Alyson.
- (1993) "Misguided, Dangerous, and Wrong: An Analysis of Anti-Pornography Politics", Alison Assiter & Carol Avedon Carol (red.) *Bad Girls and Dirty Pictures: The Challenge to Reclaim Feminism*, Pluto Press.
- (1984) "Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality", Carole Vance (red.) *Pleasure and Danger: Exploring Female Sexuality*, Routledge.
- (1975) "The Traffic in Women: Notes on the 'Political Economy' of Sex", Ranya Reiter (red.) *Toward an Anthropology of women*, Monthly Review.
- VANCE, CAROLE S. (1984) *Pleasure and Danger: Exploring Female Sexuality*, Routledge.
- (1989) "Social Construction Theory: Problems in the History of Sexuality", Dennis Altman et al. (red.) *Homosexuality, Which Homosexuality?*, Gay Men's.
- WEEKS, JEFFREY (1977) *Coming Out: Homosexual Politics in Britain from the Nineteenth Century to the Present*, Quartet.